

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Dr. Schmidt Attila ügyvéd által képviselt **felperesnek** dr. Szűcs Vince ügyvéd által képviselt **I.r.**, valamint **II.r. alperesek** ellen **kártérítés megfizetése** iránt a Nagykanizsai Városi Bíróság előtt 7.P.20.461/2008. szám alatt indult és másodfokon a Zala Megyei Bíróság 3.Pf.20.472/2009/4. számú ítéletével befejezett perében, az említett jogerős ítélet ellen az I.r. alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Zala Megyei Bíróság 3.Pf.20.472/2009/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 12.500 (Tizenkettőezeröttszáz) Ft felülvizsgálati perköltséget, továbbá leletezés terhével a fenti határidőn belül fizessen meg az államnak további 33.600 (Harmincháromezerszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az n.-i T. Áruházban működött az I.r. alperes kirendeltsége, ahol az I.r. alperes alkalmazottjaként 2005. március és szeptember között Sz. Gy. volt az ügyintéző.

A felperes, mint adós és az L. R. által képviselt II.r. alperes, mint hitelező által megkötött, 2005. augusztus 5-i keltezéssel ellátott kölcsönszerződés szerint a II.r. alperes a szerződésben megjelölt Skoda Fabia típusú személygépkocsi 1.450.000 Ft összegű vételárának megfizetéséhez 1.160.000 Ft összegű kölcsönt folyósít a

felperesnek. Ugyanezt a személygépkocsit a 2005. augusztus 3-i keltezéssel ellátott adás-vételi szerződés szerint az L. R. által képviselt I.r. alperes a felperes részére értékesítette, a felperes pedig vállalta, hogy az 1.450.000 Ft összegű vételárát a szerződéskötés napján készpénzben fizeti meg az I.r. alperesnek. Mindkét okiraton egyik tanú Sz.Gy. ügyintéző volt.

A felperes a gépkocsi vételárának megfelelő 1.450.000 Ft-ot két részletben - 2005. augusztus 1-én, illetve augusztus 3-án Sz. Gy-nek átadta - aki ebből az összegből 290.000 Ft-ot befizetett az I.r. alperes pénztárába, a fennmaradó 1.160.000 Ft-tal pedig sajátjaként rendelkezett. A II.r. alperes 2005. augusztus 24-én a kölcsönszerződés alapján 1.160.000 Ft-ot átutalt az I.r. alperesnek.

Miután a felperes a kölcsön törlesztő részleteit nem fizette, a II.r. alperes 2005. november 23-án kelt levelében a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta.

A Városi Bíróság ítéletével egyebek mellett csalás, sikkasztás, hűtlen kezelés büntetőjében és magánokirat hamisítás vétségében is megállapította Sz. Gy. bűnösségét és főbüntetésül 3 év börtönbüntetésre ítélte. Az ítéletnek ezeket a rendelkezéseit a Megyei Bíróság helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság 9. sorszámú ítéletében megállapította, hogy a felperes és a II.r. alperes közötti, 2005. augusztus 5-én kelt kölcsönszerződés semmis; a felperesnek nincs vételár tartozása az I.r. alperessel szemben; a II.r. alperest a perbeni gépjármű vonatkozásában vételi jog, elidegenítési és terhelési tilalom nem illeti meg.

Kötelezte a II.r. alperest, hogy a felperes tulajdonát képező perbeni személygépkocsi törzskönyvét 15 napon belül adja ki a felperesnek,

a II.r. alperes viszontkeresetét - melyben 1.397.360 Ft és kamataiban kérte a felperes marasztalását - elutasította.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes eredeti szándéka az volt, hogy a gépkocsi vásárlásához 1.160.000 Ft hitelt vegyen fel a II.r. alperestől, ezért 2005. augusztus 1-én - a keltezésétől eltérő időpontban - aláírta a Sz. Gy. ügyintéző által előkészített kölcsönszerződést és a kölcsön folyósításához szükséges egyéb iratokat. Még aznap megváltoztatta azonban döntését, elhatározta, hogy hitelt nem vesz igénybe és készpénzben fizeti ki a gépkocsi vételárát, ezért a vételárát Sz. Gy. részére átadta, bízott abban, hogy Sz. Gy. megsemmisíti a kölcsönszerződést, majd az adás-vételi szerződést megkötötte.

A büntető eljárásban meghozott jogerős ítélet többek között amiatt állapította meg Sz. Gy. bűnösségét, mert a perbeni hamis tartalmú, nem az ügyfél szándékát tartalmazó kölcsönszerződés megsemmisítését elmulasztva, annak felhasználásával tévedésbe ejtette a II.r. alperest. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a kölcsönszerződés jogszabályba ütköző és így semmis, semmis

szerződést pedig joghatályosan felmondani nem lehet. Az I.r. alperesnek a felperes azért nem tartozik a vételárral, mert a teljes vételárat az I.r. alperes képviselőjének átadta. Az adás-vételi szerződés megkötésével a felperes tulajdonjogot szerzett, ezért a II.r. alperes jogosulatlanul tartja birtokában a gépjármű törzskönyvét. A kölcsönszerződés érvénytelensége miatt az eredeti állapot helyreállításának van helye, ezért nem illeti meg a II.r. alperest a kölcsönszerződést biztosító vételi jog, valamint elidegenítési tilalom.

Az első fokú ítélet ellen az I.r. alperes és a II. r. alperes is fellebbezést terjesztett elő.

A másodfokú bíróság a helyes tényálláson alapuló és megalapozott első fokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet hangsúlyozta, hogy alappal indított a felperes az I.r. alperessel szemben megállapítási keresetet, mert - figyelemmel arra, hogy a II.r. alperes a folyósított hitelt akár az I.r. alperestől is visszakövetelheti - nem kizárt az I.r. alperes igényérvényesítése a felperessel szemben. Ezzel az indoklással hagyta helyben az I.r. alperes vonatkozásában az első fokú ítéletet.

A II.r. alperes fellebbezése alapján kiemelte, hogy helyesen járt az elsőfokú bíróság, amikor a kölcsönszerződés jó erkölcsbe ütköző voltát megállapította, annak pedig, hogy az ügylet során a II.r. alperest L. R. képviselte azért nincs jelentősége, mert a jogügyletet ténylegesen Sz. Gy. intézte.

Az I.r. alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a felperes megállapításra irányuló keresetének elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte. Felülvizsgálati kérelmét az alábbiakkal indokolta:

A kölcsönszerződés érvénytelenségét nem eredményezheti egy szerződésen kívül álló harmadik személy magatartása. A kölcsönszerződés a Ptk. 205. § /1/ bekezdése alapján attól függetlenül létrejött a felperes és a II.r. alperes között, hogy Sz. Gy. a felperessel szemben erkölcsi normákba ütköző magatartást tanúsított.

A per során meghozott ítéletek kizárólag a büntető ügyben meghozott ítélet tényállását vették át, holott az nem a szerződést kötő felek büntető jogi felelősségét állapította meg. A jogerős ítélet hiányos tényálláson alapul.

Nem foglaltak állást az eljáró bíróságok a tekintetben sem, hogy a kölcsönszerződés megkötésére 2005. augusztus 1-én, vagy augusztus 5-én került-e sor. Elmaradt annak értékelése, hogy a felperes az 1.450.000 Ft összegű vételár kifizetése után írta alá a hiteligénylással kapcsolatos iratokat és csak 2005. augusztus 9-én igazolta közmű befizetéseit a II.r. alperes felé. Még a gépkocsi

átadásáról készült 2005. augusztus 11-i jegyzőkönyv is azt tartalmazta, hogy a felperesnek a finanszírozási szerződéshez kapcsolódóan 290.000 Ft a kezdő befizetése. Az alperesekkel szembeni igényét pedig csak hónapokkal a felmondás közzlése után érvényesítette a felperes.

Ha a kölcsönszerződés megkötése után fizette ki a felperes az 1.450.000 Ft összegű vételárat, akkor az az érvelés nem fogadható el, hogy Sz. Gy.-nek a kölcsönszerződést meg kellett volna semmisítenie. A kölcsönszerződés felbontása iránt ugyanis a felperesnek kellett volna intézkednie és pedig a II.r. alperes és nem Sz. Gy. irányában. Sz. Gy. ugyanis a kölcsönszerződés egyik alanyának sem volt a képviselője, csupán közvetítői szerepet töltött be a kölcsönszerződés létrehozásában.

A másodfokú bíróság a Pp.206. § /1/ bekezdését és 221. §-át megsértve, hiányos tényállás alapján megalapozatlan ítéletet hozott.

Eljárási szabálysértést követett el a másodfokú bíróság azzal, hogy a Pp. 253. § /3/ bekezdésében írtak ellenére nem döntött a téves illetékalap megállapításával kapcsolatos fellebbezési kérelem tárgyában.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében azt kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság indokai alapján hagyja helyben a jogerős ítéletet.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos, a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem minősül jogszabálysértőnek.

Az első fokú ítélet megállapította, hogy a felperes és a II.r. alperes által megkötött kölcsönszerződés semmis és - mivel semmis szerződésből jogkövetkezmények sem származhatnak, ezért a II.r. alperest nem illeti meg a gépjárműre vételi jog és elidegenítési tilalom, a gépjármű törzskönyvét pedig ki kell adnia a felperesnek. Az első fokú ítéletnek ezek a rendelkezései az alperesi pertársak közül kizárólag a II.r. alperesre vonatkoztak, ugyanakkor az első fokú ítéletnek az a rendelkezése, mely megállapította, hogy a felperesnek az I.r. alperessel szemben nem áll fenn vételár tartozása, az alperesek közül kizárólag az I.r. alperesre vonatkozott. Az első fokú ítélet ellen az alperesek külön-külön nyújtottak be fellebbezéseket, eltérő tartalommal. Mivel az alperesek egyszerű pertársak voltak - nem állt fenn közöttük a Pp. 51. § a) pontja szerinti kényszerű pertársaság - a Pp. 53. §-ában írtakból következően mindkét alperes fellebbezését a másik alperes fellebbezésében írtaktól függetlenül kellett elbírálni.

A jogerős ítélet is - a per főtárgyát tekintve - az I.r. alperes vonatkozásában egyetlen rendelkezést tartalmazott, nevezetesen azon első fokú ítéleti rendelkezés helybenhagyását, mely megállapította, hogy a felperesnek nincs vételár tartozása az I.r. alperessel

szemben. Az alperesek egyszerű pertársak voltak, ezért az I.r. alperes a jogerős ítéletnek kizárólag ezen rá vonatkozó rendelkezése ellen élhetett felülvizsgálattal a Pp. 270. § /2/ bekezdése alapján. Más lenne a helyzet, ha az alperesek között egységes pertársaság állna fenn. Ebben az esetben ugyanis az I.r. alperes is sérelmezhetné a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmében, hogy a másodfokú bíróság helybenhagyta a felperes és a II.r. alperes által megkötött kölcsönszerződés semmisségének megállapítására vonatkozó első fokú ítéleti rendelkezést, ugyanis az a Pp. 52. § /1/ bekezdése alapján az I.r. alperesre is kihatott volna. Jelen esetben azonban erről nincs szó, ezért a Legfelsőbb Bíróságnak döntése meghozatalakor figyelmen kívül kellett hagynia a felülvizsgálati kérelemnek azt a részét, melyben az I.r. alperes a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását támadta és amellet érvelt, hogy a felperes és a II.r. alperes között érvényes kölcsönszerződés áll fenn.

Az elsőfokú bíróság a felperes vételár tartozásának nemleges felállítására vonatkozó ítéleti rendelkezését azzal indokolta, hogy a felperes a teljes vételár hátralékot az I.r. alperes képviselőjének kifizette. Ez a személy Sz. Gy. volt. Mivel a felülvizsgálati kérelem vitatta, hogy Sz. Gy. az I.r. alperes képviselője lett volna, a Legfelsőbb Bíróság vizsgálta nevezett képviselői jogosultságát. Bár a perben nem folyt bizonyítás azzal kapcsolatban, hogy Sz. Gy. munkaköre pontosan mire terjedt ki, az a rendelkezésre álló adatok alapján is megállapítható, hogy munkakörébe tartozott az ügyfelekkel való tárgyalás, kapcsolattartás, az I.r. alperes által kötött szerződések előkészítése, illetve a szerződéskötések lebonyolítása. Rendelkezésre álltak a különböző szerződések formanyomtatványai és az I.r. alperes cégbélyegzője is, melyet a vételár kifizetéséről adott átvételi elismervény aláírásakor is felhasznált. A Ptk. 220. § /1/ bekezdése kimondja, hogy az áru adásvételével, vagy egyéb szolgáltatás nyújtásával rendszeresen foglalkozó jogi személynek az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeiben dolgozó alkalmazottat - amennyiben jogszabály eltérően nem rendelkezik, vagy a körülményekből más nem következik - az ott szokásos szerződések megkötésénél és lebonyolításánál a jogi személy képviselőjének kell tekinteni. A perbeni adás-vételi szerződés lebonyolításában való közreműködésnek minősült az is, hogy Sz. Gy. átvette az 1.450.000 Ft vételárat a felperestől, így ezen aktus vonatkozásában is alaptalan a felülvizsgálati kérelemnek az az állítása, hogy nem tekinthette volna a felperes Sz. Gy.-t az I.r. alperes képviselőjének. Ebből következően nem jogszabálysértő az az ítéleti rendelkezés, mely szerint felperesnek nincs vételár tartozása I.r. alperessel szemben, hiszen a vételár Sz. Gy. által történt átvétele olyannak minősül, hogy azt a felperestől I.r. alperes vett át, arra jogosult képviselője útján.

Az I.r. alperes az első fokú ítélet elleni fellebbezésében valóban sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság 15.000 Ft helyett (meg nem határozható pertárgy érték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § /3/ bekezdés a) pont) 42.000 Ft összegben kötelezte a felperes által le nem rótt kereseti illeték megfizetésére és tény, hogy e fellebbezési kérelmét a másodfokú bíróság nem bírálta el. A másodfokú bíróságnak ez az eljárási szabálysértése azonban azért nem bírt jelentőséggel, mert az I.r. alperes fellebbezése e vonatkozásban is alaptalan volt. A vételár tartozás nemleges megállapítására irányuló kereset tekintetében az illeték alapja ugyanis 1.160.000 Ft volt, figyelemmel arra, hogy a felperes által megfizetett 1.450.000 Ft összegű vételárból 290.000 Ft az I.r. alperes által sem vitatottan eljutott az I.r. alpereshez. Az 1.160.000 Ft 6 %-a pedig meghaladja azt az összeget, melynek megfizetésére az elsőfokú bíróság az I.r. alperest az állam javára kötelezte.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta és az I.r. alperest kötelezte a felperes ügyvédi munkadíj formájában felmerült - ÁFA-val növelt összegű, de mértékét tekintve mérsékelt, a kifejtett ügyvédi munkával arányban álló - felülvizsgálati perköltségének megfizetésére a Pp. 270. § /1/ bekezdés, 78. § /1/ bekezdés és a 32/2003./VIII.22./ IM rendelet 3. § /5/ és /6/ bekezdése alapján.

Az I.r. alperes csak a meg nem határozható pertárgy érték figyelembevételével rótt le a felülvizsgálati eljárási illetéket, ezért a Legfelsőbb Bíróság a hiányzó eljárási illeték megfizetésére leletezés terhével felhívta. Az előzetes felhívást kizárta, hogy a pertárgy értékének meghatározása a felülvizsgálati kérelem részét képezte.

Budapest, 2009. november 17.

Dr.Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke

Dr.Lőrincz Györgyné sk.előadó-bíró

Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.bíró